Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 111. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ТРАВНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 19, 1979 No. 111. VOL. LXXXVI.

Теодозій Волошин — новий обласний організатор на Східню Канаду

Торонто, Канада. — Організаційний Відділ УНСоюзу повідомляє, що з днем 1-го травня ц. р. відомий громадянин з Торонто Теодозій Волошин обняв пост обласного організатора на Східню Канаду.

Теодозій Волошин

Пан Волошин є уроженцем Копичинеччини — Західня Україна. Середню освіту закінчив на рідних землях — в Чорткові. До Канади переїхав у 1947 році. На протязі десять років працював у канадському міністерстві оборони (відділ постачання). У 1957 році почав студії на Оттавському університеті, а згодом перейшов на Монтреальський університет, де здобув титул магістра з історії Східньої Европи.

В українській громаді він відомий з активної праці в суспільно-громадських та молодечих організаціях.

Організаційний Відділ висловлює надію, що секретарі та урядовці Відділів УНС Східньої Канади співпрацюватимуть з п. Волошином для добра їхніх Відділів та цілого УНСоюзу.

У Квебеку кандидує українець

Монтреаль, Канада. — У тенерішніх виборах до канадського федерального парляменту зголосив свою кандидатуру також один українець інженер Андрій Кішка. Український кандидат мабуть не має великих шансів, якщо взяти до уваги, що в Квебеку є лише біля 20,000 українців на понад 9 мільйонів населення цієї канадської провінції.

Інж. Андрій Кішка

У Квебеку, який поділений на 75 виборчих округів, зголошено 519 офіційних кандидатів. Своїх кандидатів зголосили, крім французів, які є більшістю населення, також італійці, греки й жиди.

Українець кандидує в окрузі Розмонт, де переважає не французьке населення, а „чужинці". Його кандидатуру висунула нова партія Юніон Популєр, яка в своїому програмовому маніфесті обіцяє „проповідувати в Канаді і в цілому світі свободу вибору і право практикувати традиції та звичаї за принципом самовизначення і пошани всіх етнічних та релігійних меншостей, визнаючи цим право людини на свободу думки й совісти".

Завершується підготова різноманітної програми фестивалю в Ню Джерзі

Нюарк, Н.Дж. — З Комітету П'ятого Українського Фестивалю інформують, що підготовка до цієї найбільшої того роду імпрези в Ню Джерзі завершується та що організатори сподіваються масової участи українців і неукраїнців з північносхіднього побережжя Америки.

Як уже інформовано, фестиваль відбудеться в суботу, 2-го червня ц.р., у розлогому Ґарден Стейт Артс Центрі (виїзд ч. 116 з Ґарден Стейт Парквею), починаючи від 11-ої год. перед полуднем. Різноманітна мистецька програма на сцені амфітеатру заплянована на 5-ту год. по полудні. З уваги на те, що цьогорічний фестиваль присвячений „Рокові Української Дитини", у пополудневих годинах буде відправлений екуменічний молебень в намірені українських дітей. Діти й молодь також будуть в центрі уваги під час денної програми, яка включатиме мистецькі виставки, покази ноші, виступи молодечих ансамблів тощо.

Фестивальний комітет запросив Валентина Мороза взяти участь в цій імпрезі.

В головній мистецькій програмі, якою відає соліст Метрополітальної опери Андрій Добрянський, виступлять такі відомі українські мистці та ансамблі: тенор Роман Осадчук, меццо-сопрано Христина Лиіпецька, сопрано Лариса Магун-Гурин, піяніст-віртуоз Тома Гриньків, популярна співачка Меланія, яка вперше співатиме українські пісні, хор „Думка" з Ню Йорку, танцювальний ансамбль „Черемош" з Едмонтону та оркестра „Темпо". Конферансьє вестиме Ярослав Семчишин з Вінніпегу.

Одною з головних точок програми буде постановка одної сцени з опери А. Вахнянина „Купало", в якій візьмуть участь всі виконавці програми. Ця сцена включатиме співи й танці, які становлять частину звичаїв і ритуалів пов'язаних з святом Івана Купала. В програму входять також індивідуальні й групові виступи під звуки оркестри „Темпо" і танцювального ансамблю „Черемош".

У справі квитків на фестиваль слід звертатись до раніше проголошених в цьому щоденнику уповноважених представників організацій або до п. Михайла Іванцева на числа телефону (201) 374-6334 або (201) 352-8257 (у вечірніх годинах).

У Чікаґо помер св. п. М. Панасюк

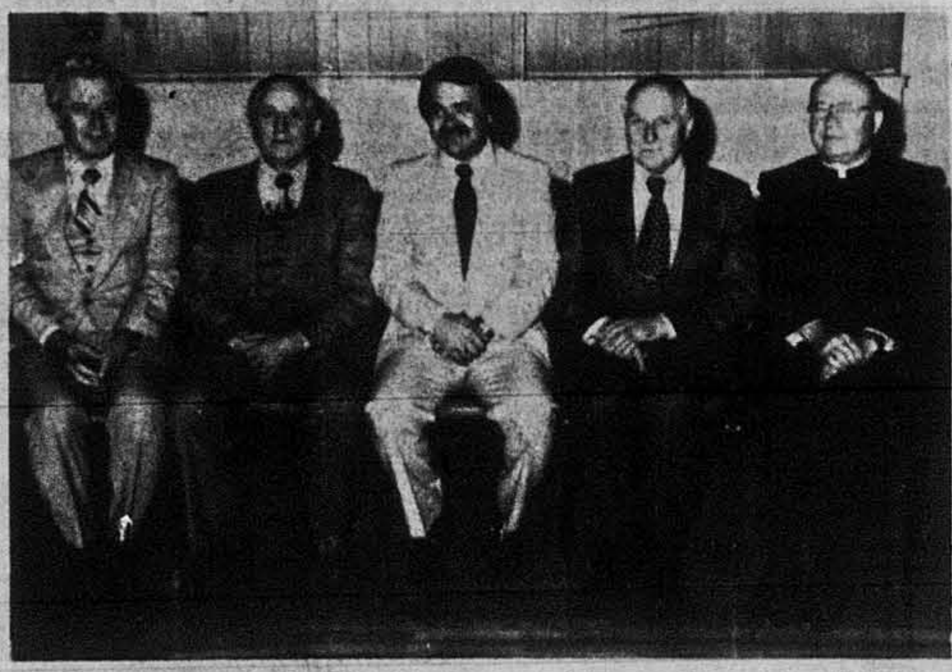
Джерзі Сиі, Н.Дж. — Як це число „Свободи" вже було готове до друку, з Чікаго, Ілл., наспіла вістка, що там у четвер, 17 травня, помер на 58-му році життя св. п. ред. Михайло Панасюк. Покійний був членом Проводу Українських Націоналістів, Організації Державного Відродження України, редактором журналу „Самостійна Україна", секретарем Світової Кооперативної Ради, членом Екзекутиви ЦУКА, віцепрезидентом Кредитової Кооперативної Каси „Самопоміч", колишнім головою місцевого Відділу УККА та активним членом місцевої громади. Був членом 423-го Відділу УНСоюзу.

Похорон відбудеться в понеділок, 21-го травня, зі собору свв. Володимира і Ольги в 11-ій год. ранку на цвинтар св. Миколая.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УНС СХВАЛИВ 103 СТИПЕНДІЇ ПОТРЕБУЮЧИМ І ЗАСЛУЖЕНИМ СТУДЕНТАМ НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ 23,800 ДОЛ.; У ЧЕТВЕРТОМУ ДНІ НАРАД ПРОДОВЖУВАНО ЗВІТУВАННЯ КОМІСІЙ ТА ДЕБАТИ НАД ЗВІТАМИ

Союзівка, Кергонксон. — Головний Уряд Українського Народного Союзу у четвертому дні своїх річних нарад у четвер, 17-го травня, прийняв звіт Стипендійної Комісії та схвалив признати стипендії 103 потребуючим і заслуженим студентам на загальну суму 23,800 долярів.

Стипендійна Комісія відбула свої наради на передодні річних нарад Головного Уряду УНС в неділю, 13-го травня ц. р. Нарадами проводив головний предсідник д-р Іван Флис, а справи стипендій реферувала головний касир мгр Уляна Дячук, перевіривши раніше всі внесені прохання про стипендії. Секретарював головний секретар Володимир Сохан, який також відчитав протокол засідання Стипендійної Комісії на пленарній сесії Головного Уряду та від імені цієї Комісії запропонував відповідний розподіл стипендій. У звіті, між іншим, сказано, що до Стипендійної Комісії вплинуло 160 прохань про приділ стипендій. Після відкинення 9 прохань, які були вислані після встановленого речинця 31-го березня, розглянено докладно 152 прохання з того 88 від студенток і 64 від студентів. Прохання про стипендії надіслали: 1 студент вже 5-ий раз, 5 студентів 4-ий раз, 8 студентів 3-ій раз, 19 студентів 2-ий раз і 119 студентів вперше.

Головна Контрольна Комісія УНСоюзу під час нарад Головного Уряду на Союзівці. Зліва: проф. Іван Телюк, мґр Іван Геврик, д-р Богдан Футей, проф. д-р Богдан Гнатюк і о. митрат Степан Біляк.

(Світлив ред. І. Длябога)

Студенти-аплікантн студіюють такі ділянки наук: 27 економію, 13 на медичних сестер, 14 біологію, 12 хемію, 10 медицину і дентистику, 10 інженерію та в менших числах інші ділянки наук.

Комісія у приділюванні стипендій керувалась такими факторами: матеріяльною потребою студентів, ділянкою студій, успіхами в студіях та активністю в українських студентських, молодечих та інших організаціях.

Стипендії призначо в такій висоті: 2 стипендії по 750 долярів, по 1 стипендії 700 і 600 долярів, 4 по 500 дол., 6 по 400 дол., 12 по 300 дол., 38 по 200 дол. та 39 по 100 долярів. Також призначо 1,500 долярів стипендій для випускників трьох середніх шкіл (Ню Йорк, Стемфорд, Детройт).

Крім розгляду звіту Стипендійної Комісії та схвалення стипендій, Головний Уряд УНС в тому ж четвертому дні своїх річних нарад, вислухав звітів та обмірковував і схвалив пропозиції ряду інших комісій і підкомісій. Продовження цих дебат, вибір головного редактора „Свободи" та схвалення кінцевих резолюцій й рекомендацій, були передбачені на порядку п'ятого дня річних нарад в п'ятницю, 18-го травня.

Зрезиґнувало сім членів із штабу З. Бжезінського

Вашінгтон. — У середу, 16-го травня, Білий Дім подав до відома, що Вілліям Квандт, знавець справ Близького Сходу при Раді Крайової Безпеки ЗСА, що її очолює спеціяльний дорадник президента Джіммі Картера, д-р Збігнєв Бжезінські, зрезиґнував зі свого становища. На днях має також зрезиґнувати Самуель Госкінсон, спеціяліст у справах розвідки, який плянує включитись у перевиборчу кампанію за вибір Джона Конналлі на становище Президента ЗСА.

Білий Дім підтвердив, що в останніх тижнях сім осіб зрезиґнувало з різних постів у штабі д-ра Бжезінського та що ще декілька працівників цього 40-членного штабу задумує відійти. Більшість з них уважає, що найближчі місяці стоятимуть майже всецілo під знаком нового договору поміж ЗСА й СССР щодо обмеження стратегічної атомової зброї, отже праця в Раді Крайової Безпеки перестане бути цікавою та стимулюючою для них. Ще інші, як виказали опити, не погоджуються з деякими поглядами д-ра Бжезінського та з його способом праці. Цього не заперечує д-р Бжезінські, стверджуючи, що праця в Раді Крайової Безпеки „виснажуюча, бо вимагає часом 14 годин праці на добу". Тому він не здивований, що деякі його співробітники виснажені по двох роках праці.

З уваги на те, що Рада Крайової Безпеки є в найтіснішому зв'язку з Білим Домом і з президентом Картером, зокрема в ділянці закордонної політики, її членів вербують університети та дослідчі установи на високі і добре платні становища. Одно з таких запрошень прийняла Джессіка Тухман-Метюс, яка була в Раді Безпеки. Вона плянує зрезиґнувати ще цього місяця, щоб працювати над дослідами в ділянці природних багатств.

Москва викинула двох німецьких телевізійних кореспондентів

Москва. — Агенство Ройтерс інформує, що міністерство закордонних справ СССР наказало опустити Совєтський Союз двом німецьким телевізійним кореспондентам за нібито „патологічну ненависть до совєтської системи". Герберт Альтман і Роберт Стенгл були акредитованими кореспондентами західньонімецької телевізійної сітки „ЗДФ" і перебували в СССР два роки. Альтман відмовився від коментарів заявляючи, що всяке пояснення повинно прийти від його працедавця.

Викинення західних кореспондентів не прийшло несподівано, бо совєтська преса, головно „Ізвєстія" і „Правда" вже від кількох тижнів вели проти них кампанію, закидаючи їм ненависть до росіян і не пошанування совєтської гостинности. Совєтські газети заявляють, що один з кореспондентів Герберт Альтман „хуліганствував", займався організуванням пиятики, головно під час його перебування на Сибірі. Інші джерела твердять, що органам КҐБ не подобалися виїзди західніх кореспондентів на провінцію, де вони можуть зафіксувати на плівку правдиве життя, а не те, що їм уряд хоче показати і тому вони (КҐБісти) аранжують всякі провокації, включно до підсипання наркотиків до їжі кореспондентів, щоб їх скомпромітувати.

Стаття в „Ізвєстіях" була прелюдією, пишуть німецькі газети, до викинення кореспондентів, а справжньою причиною усунення були звідомлення, які не подобалися комуно-московським диктаторам.

Ці попередні здогади підтвердили тепер керівники телевізійної сітки „ЗДФ", заявляючи, що совєти покарали кореспондентів за „антисовєтські звідомлення".

МІНІСТРИ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ КРАЇН НАТО ПІДТРИМУЮТЬ САЛТ II

Брюссель, Бельгія. — Після дводенних нарад, міністри закордонних справ Північно-Атлантійського Союзу (НАТО) у середу, 16-го травня, видали спільний комунікат, у якому „в принципі" схвалюють те, що ЗСА та Совєтський Союз остаточно дійшли до порозуміння відносно нового договору про обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II), бо вважають, що цей договір „скріпить безпеку Західньої Европи".

У нарадах не брали участи міністри Франції, Греції та Ісляндії, бо перші дві країни, хоча далі є членами НАТО, не беруть участи в тих ділянках діяльности Союзу, які стосуються оборонних справ, а натомість Ісляндія фактично не має збройних сил.

Американський секретар оборони Гарольд Бравн, коментуючи комунікат міністрів оборони, сказав, що союзники з НАТО в такий спосіб дали Сенатові ЗСА до зрозуміння, що ця Палата Конгресу таки повинна ратифікувати САЛТ II, після того як його в половині червня підпишуть у Відні, Австрія, президент Джіммі Картер і совєтський лідер Леонід Брежнєв. Бравн твердив, що якщо Сенат не ратифікує договору двома третіми голосів, то це може витворити „розкол" серед самих членів НАТО і послабити престиж Америки, як провідника цього оборонного Союзу. Крім того, без САЛТ II приспішаться перегони в ділянці зброєння між ЗСА та СССР, а це не тільки спричиниться до астрономічних видатків, але теж збільшить загрозу для цілого людства, — сказав секретар Бравн.

Він признав, що деякі міністри оборони висловили побоювання, що Америка не зможе перевіряти, чи Совєтський Союз вповні додержується постанов САЛТ II, зокрема після того, як ЗСА втратили дві розвідувальні бази на території Ірану. Але Бравн твер-

(Закінчення на стор. 4)

В Юґославії наступили зміни в Компартії, президент Тіто прибув до Москви з офіційною візитою

Београд, Юґославія. — У вівторок, 15-го травня ц. р., уступив із свого становища секретаря Президії югославської Комуністичної партії Стен Доланц, близький приятель Тіта. Юґославське пресове агентство ТАНЮҐ інформує, що Доланц попросив звільнення сам з огляду на поганий стан здоров'я. Його позицію зайняв тепер Дусан Драгосавач, другорядний партійний діяч, який досі ніде не проявлявся. Президія, як відомо, складається з 18-ох членів і до неї входять по трьох представників з 6-ох юґославських автономних республік.

Наступили також деякі зміни в політичній орієнтації Юґославії, яка хоче „відбудовувати мости дружби" з Москвою і сателітними країнами, президент Тіто, на передодні свого виїзду до Совєтського Союзу виголосив довшу промову в парляменті, у якій він закликав невтральні держави зміцнити їхню одність і зберігати незалежність. Крім того Тіто заповів відновлення дружньої співпраці з усіма країнами світу, включно з країнами комуністичного бльоку. „Це є також головною метою нашої поїздки до Совєтського Союзу", — підкреслив Тіто у своїй промові.

Тіто прибув в четвер, 17-го травня ц. р. до Москви, де його з великими парадами вітали генеральний секретар ЦК КПСС і голова Президії Верховної Ради СССР Леонід І. Брежнєв та багато членів Політбюра, Ради Міністрів і Верховної Ради. Після закінчення офіційних розмов, Тіто плянує залишитися в СССР на короткий відпочинок.

МОСКОВСЬКА ГЕЛЬСІНКСЬКА ГРУПА ПРО НОВІ РЕПРЕСІЇ В УКРАЇНІ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Московська Гельсінкська група опублікувала новий документ, датований 15 березня 1979 року, в якому описує найновіші репресії в Україні, в Ленінграді, Москві і в Ташкенті. Нижче друкуємо повний текст цього документу.

„Московська група сприяння виконанню Гельсінкських угод в СРСР. Документ ч. (нерозбірливо), 15 березня 1979.

Ще одна хвиля репресій — брутальне порушення свобід і прав людини в Україні, в Ленінграді, в Москві, в Ташкенті.

6 березня арештували Олеся Бердника, письменника, члена-засновника Української групи „Гельсінкі". 6 березня під час дня він вийшов з дому і зник; щойно 12-го повідомили його дружину, що він арештований... 7 березня вранці на квартирі О. Бердника відбувся обшук.

6 березня, приблизно о 6-ій годині вечора почалася серія обшуків в Україні, в Ленінграді і в Москві.

В Україні КҐБ провів не менше ніж 9 обшуків („у справі ч. 2") у помешканнях членів Української групи „Гельсінкі" — О. Бердника, О. Мешко (Київ), Петра і Василя Січка і Василя Стрільцева (Івано-Франківська область, місто Долина), в дружини, ув'язненого керівника Групи М. Руденка, Раїси Руденко (Київ), а теж у помешканнях Павла Стокотельного, Володимира Маленковича (Київ), Юрія Литвина (Київська область, село Барахти), Михайла Мельника (Київська область, село Погреби). Сконфіскували документи Гельсінкської групи, художню і філософську літературу, поезії, Біблії, особисті записки тощо.

Так, під час обшуку у Павла Стокотельного (чоловік Надії Світличної, колишнього політв'язня, яка після звільнення зазнала жорстоких переслідувань і яка осінню 1978 року еміґрувала до США) забрали Біблію, книжки з історії, збірники поезій Василя Стуса, Ірини Стасів-Калинець, Івана Сокульськогр (машинописні тексти) і копію вироку колишнього політв'язня Миколи Горбаля, посвідки з пошти тощо.

На питання, на якій основі забирають вирок (Горбаля) відповіли (КҐБ) „Горбаль не мав права мати його на руках" (!?). Щодо Біблії — видання Московської Патріярхії — сказали: „Вона в склепах не про-

(Закінчення на стор. 4)

Валентин Мороз — членом НТЩ

Ню Йорк, Н. Й. (О.К.) На закінчення пресової конференції з Валентином Морозом для української преси, яка тут відбулася у понеділок, 7-го травня ц. р., за ініціятивою і у приміщенні Українського Конгресового Комітету Америки, представники Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗСА, присутні на цій конференції, мали нагоду зустрітися із В. Морозом, першим дисидентом-науковцем, що продістався на Захід.

Голова НТШ у ЗСА проф. д-р Ярослав Падох у своїх привітальних словах передав подив та радість вільних українських науковців в Америці з приводу цієї небуденної події і просив Валентина Мороза, як професора історії педагогічного інституту, стати членом НТШ і працювати в майбутньому у його історичній секції.

Валентин Мороз прийняв це запрошення зі зворушенням та запевнив про свою співпрацю, одночасно дякуючи за цінний для нього як бібліофіла подарунок останніх видань НТШ, які передав йому д-р Я. Падох.

Спільною знімкою закінчено цю першу коротку зустріч, в якій взяли участь крім голови проф. д-ра Я. Падоха ще такі члени НТШ: проф. д-р Лев, ред. І. Келрин-Рудницький, проф. д-р М. Чировський, ред. А. Драган, проф. д-р В. Стойко, мгр В. Рак, проф. д-р В. Маркусь, д-р Р. Осінчук і ред. Ольга Кузьмович. З приводу радісної події звільнення нашого символу боротьби за права України В. Мороза, Управа НТШ вислала телеграми з подякою до президента ЗСА Джіммі Картера та спеціяльного асистента президента в справах крайової безпеки д-ра Збігнєва Бжезінського.

Відділ УККА в повіті Моріс влаштовує зустріч з В. Морозом

Віппані, Н.Дж. — В п'ятницю, 25-го травня ц.р., Відділ Українського Конгресового Комітету Америки на повіт Моріс влаштовує в приміщеннях Вирчвуд Манор при 111 Норт Джефферсон Ровд, у 7-ій годині вечора прийняття-зустріч Валентина Мороза з українською громадою. У зустрічі візьме участь конгресменка Міллісент Фенвік та інші визначні запрошені гості. За інформаціями треба звертатися до пп. Миколи Григоровича, тел.: (201) 822-2452, або Зенона Онуфрика (201) 584-6954.

Валентин Мороз

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

ЛІТНІЙ СЕМІНАР УВАН

Гантер, Н. Й. — Українська Вільна Академія Наук у ЗСА влаштовує, як і минулого року, Літній Семінар УВАН від 20-24-го серпня ц. р. у пансіоні „Карпатія". У програмі: д-р Борис Левицький, Мюнхен — „Політична і економічна історія Української ССР — 1953-1979"; д-р Франк Сисин, Гарвардський університет — „Хмельниччина — зразок революції". Інформації про Семінар можна одержати в д-ра О. Третяка — 741 Норт 25-та вулиця, Філядельфія, Па. 19130.

ВІДБУДЕТЬСЯ З'ЇЗД-ЗУСТРІЧ УЧНІВ АКАДЕМІЧНИХ ГІМНАЗІЙ У ЛЬВОВІ

Гантер, Н. Й. — У дня 26-28-го травня ц. р. тут, на Оселі „Ксеня" відбудеться з'їзд-зустріч колишніх учнів Української Академічної гімназії у Львові (Головна і Філія), кляса 1939 р. Організатори просять зголошуватися телефонічно на число (201) 434-8038.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

РЕДАГУЄ КОЛЕҐІЯ У СКЛАДІ (поазбучно): Любов Коленська, Володимир Левенець, Зенон Снилик, Василь Тершаковець і Євген Федоренко (тепер виконуючий обов'язки голови Колеґії).

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 25¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

На Сході без змін

Такі події, як звільнення п'ятьох дисидентів, завершення переговорів САЛТ II, поїздка Папи Івана Павла II до Польщі тощо, спонукують багатьох людей уважати, що на Сході заходять зміни та що йде до покращання ситуації. В дійсності, в житті ніщо не стоїть на місці. Але рух подій і еволюція ситуації не завжди є вислідом основних змін на краще. Дуже часто вони радше породжують ілюзію змін.

Ця ілюзія змін, зокрема тоді, коли хтось сильно їх сподівається, послаблює спроможність розцінювати події і факти. Тим то, наприклад, у справі виміни дисидентів, замість здогадів про зміни на краще в СССР, мало хто пригадує собі, що такі виміни існували вже раніше, а це не перешкодило приходові сталінізму.

Москва вимінювала людей ще за Леніна. В 1921 році Ленін домовився з адміралом Горті в справі виміни мадярського комуністичного ватажка Белі Куна за мадярських полонених у СССР, а в 1940 році совєтська Москва виміняла комуніста Ракочі за мадярські прапори, що їх колись, у 1848 році, здобула на Мадярщині царська Москва. Виміна людьми була також предметом домовлень поміж урядами СССР та Румунії й Польщі. „Видворення" також існувало й давніше, — згадати б хоча „видворення" Троцького в 1929 році.

У зв'язку з виміною п'ятьох дисидентів насувається одна думка. Деякі европейські обсерватори скептично розцінювали політику президента Картера щодо прав людини, уважаючи, що в таких „драстичних справах" найкращою є „дискретна дипломатія". Згадана виміна виявила дві речі: поперше, також і „наївна" політика „наївного пластуна" (як дехто називав президента Картера) теж дає знамениті результати. Подруге, Москва, зацікавлена зискати позитивне ставлення ЗСА до СССР, переговорювала в цій справі з американцями не консультуючися з ніким, навіть з таким заприязненим урядом як уряд Франції. Дехто з французьких коментаторів слушно завважує, що Москва ставиться з призирством не лише до своїх людей, але і до своїх приятелів. Шкода, що таке ствердження не спонукує французький уряд до суворішої політики по відношенні до Москви. Що ж до самого факту звільнення дисидентів і їх „видворення" практично всі дисиденти заявляють, що це ніяк не свідчить про злагіднення режиму в СССР, чи про еволюцію на краще.

Москва нічого не робить без пляну. Наприклад, вона дозволяє на в'їзд до СССР — в тому і в Україну — лише такій скількості туристів, яку вона зможе контролювати поліційно. Це відноситься не лише до звичайних поїздок туристичних груп, але і до скількости віз на час Олімпіяди в Москві. Навіть у зв'язку з поїздкою Папи до Польщі, добре поінформовані кола в Польщі твердять, що вона замкне совєтсько-польський кордон для туристів з СССР, щоб не дати можливости католикам з Литви й України бути в цей час у містах, де буде переїжджати Папа.

Москва вміє підписувати акти про права людини і одночасно вона вміє маневрувати так, щоб їх не примінювати в себе. Споглядаючи на великий, приманливий совєтський ринок збуту, більшість західніх урядів, зокрема французький, готові не „завважувати" порушень прав людини в СССР, чи точніше — воліють не говорити про них голосно, а лише дискретно.

Держави чи уряди можуть мати таку політику, яка їм вигідна. Але якщо йде про національні права українського народу і про права людини в Україні, українська еміґрація мусить робити все можливе, щоб світ був поінформований і щоб був тиск міжнародної опінії на Москву. Зокрема перед наступним засіданням 35 европейських країн, що підписали Гельсінкські угоди, яке має відбутися в Мадриді в 1980 році.

Ольга Кузьмович

ВАЛЕНТИН МОРОЗ — СИМВОЛ, ЩО СТАВ ЛЮДИНОЮ

Ми все ще не зовсім можемо повірити, що це дійсність, що справді Валентин Мороз на волі, тут, серед нас.

Той, що в останніх роках був для нас символом сили духа і фізичної видержливости — немов за одним помахом чародійної палички, впродовж 48 годин, перенісся із холодного сибірського концтабору поміж хмародери Ню Йорку.

Здається не було української людини, яку не сколихнула б ця неймовірна новина. Не зовсім сприймаючи, що сталося, ми гляділи на перші його світлини на телевізії, вичитували по декілька разів усі вістки на сторінках чужої та своєї преси, переповідали собі чутки й враження. І у кожного був піднесений настрій та радість, що появився серед нас цей, якого ми вважали символом!

Ми, українські журналісти, що мали перші нагоду слухати живого голосу В. Мороза, який досі говорив до нас лише своїми писаннями — хронікою опору, своїм „останнім словом", заявами, віршами і зворушливим гостинцем синові, — поруч радости не скривали свого здивування і подиву.

Перед нами стояла безпосередня, щира, українська людина, яка не підкреслювала нічим пережитих душевних чи фізичних терпінь, не підносила себе ні одним словом на п'єдистал героя.

Як дивно було відчувати, що Валентин Мороз розуміє, що може бути важко задержати свою національну самобутність не лише серед переслідувань, але також у свободі космополітизму і добробуту. Та ж у нас так залюбки чваняться тим хто і як терпів, погорджують тими, що не мали до того нагоди.. А тут ми знайшли зрозуміння для нашого негероїчного життя у людини, що 13 років перебувала у тюрмах, на засланні, яка вела найдовшу голодівку, яку били, насильно годували і старалися визнати психічно хворою.

Слухаючи влучних, часто дотепних відповідей В. Мороза на тій першій українській пресовій конференції, ми подивляли його соборницький підхід до усіх складних українських проблем тут і там, і нам ставало ніяково та соромно за наш партикуляризм, часто зайвий патос, бажання показати своє „я", а перш усього, за брак того щирого, відвертого патріотизму, який так питоменний В. Морозові.

Тих дві години із Валентином Морозом — це була чи не найкраща лекція молодого професора історії, яку він дав сивоголовим учням, представникам української преси усіх напрямків. Спокійно, коротко, часто із усміхом на худому обличчі, він відповідав на кожне питання, не показуючи втоми чи нетерпеливости. Якось умів не дати відчути незручности деяких запитань та ще і вибачався, коли вразив кого своїми відповіддями. Ми відчували його безкомпромісовість і завзяття у поглядах (які, як він сказав, викристалізувались щойно у тюрмі), але рівночасно бачили зрозуміння до інших переконань, до іншої релігії. „Не важне скільки партій, щоб була одна спільна ціль!" — сказав він нам, запевнюючи, що буде допомагати до консолідації сил. Але із питоменним йому гумором жартував, що спішна консолідація двох таборів часто доводить до формування третього.

Він розказував про життя і труднощі творчости в тюрмі, але і про затертя в цій же тюрмі різниць між українцями. Він підкреслював силу русифікації, але рівночасно остерігав нас не впадати у скрайність, що мовляв: „немає мови — немає народу". Заявив, що не збирається робити ніяких наступів проти інших — за виімком одного ворога — КҐБ. Підкреслював свою глибоку віру в Бога, без наголошування догматичних різниць.

Зі здивуванням слухали ми скільки В. Мороз знав про нас, а все ж ширина акцій в його обороні, а перш усього участь в тих акціях нашої молоді, була для нього великою несподіванкою. Саме тій українській свідомій молоді бажає Валентин Мороз присвятити в майбутньому основні зусилля, тому перша його зустріч була якраз з тією молоддю.

Своєю безпосередністю і молодечим поривом він напевно знайде із нею спільну мову, як знайшов її із нами усіма в перших зустрічах і розмовах. „Я прийшов сьогодні додому і почуваюся немов серед рідних!" — сказав В. Мороз на початок першої зустрічі із українськими журналістами. Тими щирими, простими словами він поклав міст між легендою і дійсністю.

Ми усі вітаємо його тепер, як героя, що приїхав іх побідної боротьби, бо він же символ тієї боротьби! Але після свята привітання прийде колись і будень. Щоб ми у тому будні не завели сподівань тієї теплої, щирої людини, яка прийшла до нас немов „додому".

Софія Наумович

ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ У ФРАНЦУЗЬКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ

[2]

На запитання про „психушки", Плющ розказав про нечувані практики московського „лікування" та підкреслив, що в тюрмах і „психушках" тримають людей не за їхні вчинки, але за націоналістичні переконання українців, грузинів, вірменів та інших. Ніякі репресії не можуть спинити руху спротиву, бо навіть робітники, що закладають вільні профспілки, переймають форми боротьби, організовані інтелектуалами. Це після того, як у Новочеркаську, в Україні, вибух спонтанний страйк господарського характеру, а поліція КҐБ стріляла і вбивала маніфестантів-робітників. Боротьба продовжується, засновуються щораз то нові групи догляду за гельсінкськими умовами, коли ув'язнюють провідників, на їхнє місце зразу приходять нові люди. Вони очікують від Заходу, щоб він респектував свій власний підпис під цими угодами. На жаль, західні країни, а зокрема Франція, заслонюються принципом „невстрявання в чужі держави". А купці бояться за свою торгівлю. Натомість деяке зрозуміння виявили інтелектуали, зокрема ліві. Математики, фізики, біологи висувають гасло бойкоту совєтських учених і конгресів. Спортовці розвивають кампанію за бойкот Олімпіяди в Москві, проте Сахаров і його група вважають, що краще використати Олімпіяду для інтерпеляцій, а політв'язнів зробити „підопічними" західніх спортовців. У цьому дусі Міжнародна федерація побратимства міст висунула ряд постулятів устами француза Бресана. Два дні совєти намагалися не допустити цієї резолюції та врешті мусіли поступитися і конференція „взяла їх до уваги". Цей інцидент вказує, як дуже СССР потребує Заходу, бож усе ще належить до недорозвинених країн. Тому то рух спротиву набирає великої ваги, бож він пов'язаний з куди глибшими еволюціями, як ті, про які згадує пані Карер д'Енкос.

Для ілюстрації сказаного Еме Савар цитує побіч дещо з її книжки: „Сповидний розвиток етнічних груп, зорганізований москалями, має на меті перешкодити вибухові угнетених націоналізмів...Обіцянка „світлого майбутнього" стала предметом жартів... Тільки ці країни, що не мають сильної культурної етнічности, як наприклад Білорусь швидко асимілюються. В інших країнах — у Вірменії, Грузії, Україні, національна свідомість стає зловісна. Мусулманські республіки загрожують великим приростом населення та прив'язанням до мусулманської релігії й рідної мови... А все разюча невдача держави-централізатора, та Леніна й його послідовників, що згадали „котел" для народів і створення „совєтської" людини..."

У давнішому числі „Фіґаро-Маґазін" (3 березня 79 р.), в якому обговорюється книжка Жана Монтальдо „Секрети совєтського банку у Франції", що викликала великий скандал, поміщено рецензію Леоніда Плюща на фільм „В'язень Мао" — ҐУЛаґ по-китайськи". Радіові критики зарахували ці дві статті до „ключових" того тижня. Жан Монтальдо, завдяки докладному вистудіюванні документів, що йому щасливо попалися в руки, ствердив, що замаскований під назвою „Торговельний, північно - европейський банк" (Евробанк) на бульварі Османа у Парижі, це московська експозитура з совєтськими службовцями, в якому конто французької компартії переходить 14 мільярдів франків, а чільні комуністи, між ними і Сартр та Еленштайн, і звичайно все „політбюро" французької компартії, — мають у ньому свої конта. Отож загадка фінансування постійних страйків та накладів комуністичної преси, як теж виборчих кампаній, — розв'язана. Редакція від себе пригадує, що ще в 1949 році тодішній міністер внутрішніх справ Жюль Мох виступив у парляменті з подібним відкриттям про цей самий банк, що фінансував двомісячний страйк шахтарів у Франції. „Хто повірить, що це чеські й румунські робітники склали для французів 223 мільйонів франків?" — Ніхто!" — відповідає редакція і приточує ще факт такого ж замаскування фінансування Альєнде — цим самим „Евробанком"...

Книжку „В'язень Мао" написав Жан Паскаліні, син корсиканcько-китайських батьків, що виїхав був до своєї півбатьківщини. Фільм з цієї книжки накрутила Вера Бельмон, а Леоніда Плюща просили написати на неї рецензію.

Вона починається так: „Коли китайця, українця, поляка чи жида збудить уночі дикий стукіт у двері й вирве його на довгі роки до ҐУЛаґу, то він не може не стукати до тих, кого ще вночі не збудили... Не може не сказати їм: „Просніться поки не пізно, залишіть ваші „ліві" чи „праві" ілюзії, і вирвіться з башої байдужости, з переситу..." Коли вас вхоплять за комір і викинуть у вільний світ, то вашим товаришам недолі ледве вистачить часу шепнути у вухо: „Розкажи їм там, виясни, перестережи, кричи!..." Крик Паскаліні у його книжці й фільмі, — це крик його товаришів у концтаборах. Та чи схотять його почути? Чи може, треба буде чекати ще з 10 років, заки сприйметься правда про Китай, так, як довго не сприймали правди про Східню Европу, про Камбоджу? Чи страх перед третьою війною не заглушить цих криків так, як Друга світова війна заглушила крики жидів з Німеччини, та політв'язнів з СССР — між 30-ми і 50-ми роками? ...

„Розглядати фільм „В'язень Мао" з мистецького боку, не видається мені доцільним. Реалізаторка, Вера Бельмон, зуміла уникнути „естетизації" зла. Недавній, подібний фільм „Один день Івана денисовича", обманював своїм ніби „натуралізмом", грішив недокладністю подробиць, а зокрема тим, що замазував істотне: концентраційну систему продукт країни совєтського типу... Національний кольорит китайського ҐУЛаґу підводить спільний знаменник під усі галаґи, добре нам відомі, як колишнім політв'язням, цей „світ навиворіть", де особистий бруд сколективізований, а особа „вичищена" від усього індивідуального, заповнена колективним „ідеологізованим" брудом оточення... Знаючи історію ґулаґів, не можемо не спостерігати сучасну китайську „лібералізацію" без скептицизму... Символіка дат: трагедія Періні (псевдо героя фільму),, починається 1956 року, саме тоді, коли відбувалася хрущовська „лібералізація" в Україні. Тепер, коли Китай проголосив „лібералізацію", то в нас, 1979 року сталінізм досягає свого вершка! ... Насправді існує тільки один критерій демократизації, який ствердив би, що йдеться про щось інше, як про звичайний поворот сталінізму: зникнення ґулаґів!"... ґів!"...

Ось так наш земляк став своєрідним „спецом" від ґулаґ-ів. Про те свідчить м. ін. факт, що книжка Арманда Валядареса, яка тільки-що появилася у Франції, має широку реклямову обгортку: „Післямова Плюща". •

Про цю книжку, „Експрес" (17-24.2.79) пише таке: „У приголомшливому творі кубинського поета, ув'язненого без суду на 21 років життя і спаралізованого тортурами, — „В'язень Кастра" — відкриваємо список 22 тюрем і 54 концтаборів на Кубі з усіма атрибутами з Сов. Союзу, описаними Солженіциним. Тепер диктатура Батіста виглядає кубинцям така ж лагідна, як царська для росіян. Адже в давніх тюрмах обидвох країн, Ленін і Кастро діставали книжки і коци, побіч інших вигід, тоді коли повстанський герой Куби Мартос умирає у карцері сліпий, беззубий і хворий.

[Продовження буде]

•Armando Valladares: „Prisonnier de Castro", traduit par Pierre Golendorf, postface de Leonid Pliouchtch, Editions Grasset, Paris 1979.

З НАШИХ БУДНІВ

МОРОЗ ВОСКРЕС!

Провідна Неділя ст. стилю 30 квітня ц. р., це був для нас, українців, ніби вже третій в цьому році Великдень! Не григоріянського стилю, і не юліянського, а „морозівського". В цю бо Провідну Неділю „на могилках" українського православного цвинтаря в Бавнд Бруку вийшло таке диво, що до обіду православні християни і католики вітали один одного традиційним „Христос Воскрес", — а вже після обіду неодин з нас замінив слова цього великоднього привіту на — „Мороз Воскрес"! А відвіт на обидва привіти був один і той самий: „Воістину Воскрес!"

Підйом з приводу воскресіння з невільничої смерти нашого національного мученика був такий колосальний, що під час незабутнього Молебня під хрестом Героїв, — під яким Валентин прочитав свою молитву, — люд хрещений трохи не задавив його соборним зривом почуттів та ентузіязму! Якби не наші збройні сили — то значить — комбатанти, що старалися втримати якийсь лад у цьому розхвильованому безладді, то хто знає, чи дорогий пришелець з під'ярмленого світу вспів би побачити на власні очі союзовий хмаросяг у Джерзі Сіті або отримати з рук пана мейора золотий ключ міста Ню Йорку...

Люблю прислухатись і вдуматись в те, що народ говорить з нагоди таких вікопомних подій, як освободження В. Мороза з нововавилонської неволі... Отож, на тому самому православному цвинтарі я почув знаменні слова з уст одного заслуженого сеньйора:

— Панове, з деякого часу Небесні Компютори правильно працюють: ось поляки дістали свого папу — Войтилу, а ми, українці, діждалися свого Мороза! І то ще не знати, прошу панів, чия радість є більша!

Радість наша справді велика,вона проявляється,як досі переважно в народних сльозах... Коли головного предсідника УНСоюзу, д-ра Івана Флиса, спитали під час телевізійної розмови, як українці вітають свого героя, запитаний відповів просто: „Плачуть з радости".

Либонь таки жадна інша еміґрація не пролила стільки сліз, скільки пролили їх українці в цій країні, з приводу радісної-прерадісної події. Нехай же нас Бог далі „карає" таким плачем, і ще раз, і ще раз, і ще раз, бо не всі Валентини Морози вже на волі!

Ікер

Ганна Черінь

ЧОТИРИ СТОЛИЦІ

[3]

Ми зголодніли й вирішили спробувати десь пообідати, хоч би й за 25 долярів. З довідників я знала, що варто шукати кафетерії, і таку ми швидко знайшли недалеко від Тріюмфальної арки. Ціни були цілком помірковані, може й нижчі, ніж у Америці, а їжа дуже смачна, й добрий вибір. Мені розказували, що французи п'ють вино, як воду. І справді, всі люди перед нами брали собі більшу чи меншу пляшечку вина. Взяли й ми, також дуже дешево. Звичайно, дієта, чи ні, але що ж то за вакації без тістечка? А вони тут стояли рядочком, великий вибір, а якщо не можна вирішити, котре ліпше, то доводиться брати два. Кава „еспресо", всього 25 центів, робиться автоматом при вас (треба трохи почекати), але виходить дуже смачна. Брати її треба в манюню „демітас", але пити не так, як в Америці, що за одним ковтком половина горнятка йде, а смакуючи, легесенько, як п'єте міцний лікер, і ця маленька порція вистачить. Підкріпившись, ми, раді й запевнені, що з голоду не вмремо, пішли гуляти по Champs Elisees, Єлисейських Полях. Це — так, як Хрещатик у Києві, і за доброю европейською традицією, тут не пусто, як на американських вулицях, а завжди людно, вдень і вночі.

„Шамселізе" з обох боків оторочена кав'ярнями під відкритим небом. Тут кава справді коштує два доляри або й більше, залежно що ви ще додасте до кави. Але за кавою можна сидіти годину, дві, три — і роздивлятися на всякого сорту людей, що пропливають повз вас напоказ. Раз-у-раз з'являються мандрівні співаки з гітарами, виконують свої „нумери" й обходять столики з капелюхом, а потім збирають датки й із слухачів, що спинились послухати „концерт". На цій вулиці скупчені авіяційні агенції різних країн, в тім числі й „Аерофлот", що великою панорамою Москви приманює туристів до свого краю. Багато також кінотеатрів, де під французькими назвами не важко пізнати американські кінофільми, здебільшого детективки, порнофільми та картини-страхіття. Люблять люди боятися!

У Парижі було тепло, соняшно, а ввечері — місячно, романтично. Але, видно, тут побожно притримуються календаря: якщо вересень, значить — осінь, і вдягатися треба по-осінньому. Скрізь темні вбрання, теплі плащі, дехто навіть у хутрі показався... А ми собі не журилися, вдягли літню одіж і добре в ній почувалися. Врешті, за американськими правилами це було ще літо.

Другого ранку, в понеділок, ми з'явилися у нашім готелі на так званий „континентальний" сніданок. Ним нас також лякали в Америці: мовляв, за цим пишним назвиськом нічого іншого, крім горнятка кави й булочки, нема. Але що таке — „американський" сніданок? Для декого це — яєшня, для інших — стейк з „гай-болом", а для кого й велике ніщо. Тож кава й дві дуже смачні булочки цілком вистачали.

За сніданком ми кожного разу стрічали когось із нашої тури й давали звіт, хто де вчора побував та що побачив. Приходила Марез, записувала нас на додаткові тури, а хто не хотів, розважався, як собі знав, аби був на місці, коли треба від'їжджати в наступне місто.

Ми записалися на Лювр. Сіли в люксусовий автобус із добре налагодженим охолодженням, а в нім нас привітав наш ґід, на ім'я Люс'єн. Ґіди — це спеціяльна порода людей, ерудити, лінґвісти й актори в одній особі, до того ж іще й адміністратори та організатори.

— Забудьте правила доброї поведінки й пролазьте наперед, — повчав нас Люс'єн. — Я буду нести вістрям догори мою парасолю, і хай це для вас буде компасом. Старайтесь не загубитися, бо я не маю часу вас розшукувати.

Ввійшовши до Лювру, ми зрозуміли, що це не жарт. Такого натовпу я ще ніде не бачила, навіть на першотравневих парадах. Екскурсія за екскурсією чекали своєї черги ввійти до палацу, і в тій самій, не такій уже й великій кімнаті часто було дві-три групи. Ґіди промовляли всіма різними мовами: еспанська мова запливала в італійську, італійська випихала німецьку, німецька відступала в іншу кімнату й там воювала з англійською... Шум був неймовірний.

При вході нас привітали статуї „Безкрилої Перемоги" й Венери Мілоської. Що й казати, гарні молодички! Венеру, кажуть, знайшли селяни в Мілосі, на полі. Добрий зібрали врожай, хоч і не для себе. Автім, і до Венери можна причепитися: чогось вона, з нормальною для людини голівкою, тіло має в півтора рази більше. Наше захоплення було ще й применшене поясненням, що ці дві статуї, як і багато інших — не ориґінальні. Це — копії. Багато статуй були зроблені зі золота, їх перетопили на гроші, попередньо зробивши копії, щоб тими копіями потім збирати гроші з нас, туристів. Багато статуй були взагалі безголові. Декому доліпили ніс.

А через те, що наш ґід мчав уперед, щоб не втратити місця в тій чи іншій кімнаті, я також бігла за ним, записуючи різні інформації, що потім виявилися непотрібними, і мало не розбила скульптуру, що стояла мені на заваді. Але нічого, з міцного матеріялу зліплена... Тут був виставлений також барельєф, загарбаний із Партенона.

— Решту побачите в Греції...

Пояснюючи нам красу гобеленів на стінах королівських палат, Люс'єн раптом зробив таку інтерлюдію:

— А ви чого тут позбиралися? Йдіть собі далі.

Ми зніяковіли, думаючи, що це він говорить до нас. Але ті, кого це стосувалося, зрозуміли й повідходили. Справа в тім, що вступ до музеїв Европи порівняно недорогий, але тура коштує досить багато. Це тому, що ґідові добре платять за його дійсно фахову працю. Але „звичайні" відвідувачі завжди стараються приєднатись до якоїсь групи й задаром слухати пояснення. Це дуже сердить ґідів, і вони вимагають, щоб такі „прихлібники" йшли геть — або щоб заплатили (такого, здається, не трапляється).

Величезні полотна Делякруа, Деві... Коронація Наполеона та його дружини вражає „кількісно й якісно". Стільки облич, емоцій деталів! І тут же поруч — славетна Мона Ліза, або Джіоконда, Леонардо да Вінчі. Ми вже бачили її, коли вона була „на гастролях" на світовій виставці в Ню Йорку, але тепер, поруч із величезними картинами Деві й Делякруа, вона виглядала меншою й блідішою. Усмішка Джіоконди? Яку вона ховає чи зраджує таємницю? Хоч над цим півсвіту голову сушить, хоч уже додумалися до того, що це — усмішка вагітної жінки, мені її уста нічого не говорять, ані ціле її безброве лице. От руки — це інша річ. Вони прекрасні в своїм спокою. Щождо усмішки — я бачила багато кращі в скульптурах, відкопаних у Помпеях. Через вавилонську суміш народів та штовханину, ми мусіли більше дивитись на Люс'єнову парасолю, ніж на світові шедеври на стінах, що мигали на швидкім русі, немов кінофільм, і не лишалися в пам'яті. Ні, не так треба оглядати Лювр. Так нам і казали, і ті, що побували в Парижі попереду нас, і навіть наші ґіди; але що ж зробиш, коли не можемо приділити три дні, як належалось би, а мусимо отак перебігти з кімнати в кімнату?! А якби ми самі вирядились на цю екскурсію, без тури, то й іще менше побачили. Доведеться вдома здобути в бібліотеці альбом репродукцій з Лювру й простудіювати. Другого дня знов запитали в готелі, чи ніхто до нас не телефонував. Нічого. — Та задзвони до них, маєш же телефон! — радив мій чоловік. — Не можу їх турбувати. Повідомляли ж мене, що ще всі на вакаціях, навіть Бібліотека ще зачинена... Не хочу завдавати людям клопотів. На таблиці для оголошень щодня щось нове — розклад екскурсій, а також час від'їзду, виставлення валіз. Із цим треба бути обережним: загубитись і залишитись без опіки — катастрофа, а затримувати всю групу — також не годиться. Тому багато намірів лишились нездійсненими, бо могли б забрати більше часу, ніж ми мали.

Останній день у Парижі. Зранку — екскурсія до Версалю, 12 миль від Парижу. Маємо нового провідника, Андрія (Анрі). Він починає свої розповіді про Париж; частину ми вже чули від інших ґідів, частину — в цілком відмінній інтерпретації, частину й самі зауважили. Швидкість у місті необмежена, так що вважайте, перехожі, рятуйтесь, як хто може; на автострадах — 80 кілометрів (приблизно 51 миля), але також женуть, якщо є куди. Праця в бюрах починається о 9 годині, але ніхто одразу не хапається; розпитують взаємно про здоров'я родини, песика, котика, а через які півгодини — перерва на каву. Опівдні наступає чотиригодинна, типова для більшої частини Европи, „сієста".

[Продовження буде]

Організації Визвольного Фронту привітали В. Мороза

Торонто. — Президія Організацій Українського Визвольного Фронту привітала окремим листом Валентина Мороза.

„Вітаємо Вас, — говориться в листі, — націоналіста-борця-героя, що став на прю з найлютішим ворогом України, який загрожує теж і всьому світові — з Москвою, за Українську Правду, за Соборну Українську Державу 1918 і 1941 років."

В листі називається В. Мороза „незаламним воїном", який залишився „вірний своєму власному народові і своїй власній постанові „будемо битись!"

„Ви стали прапором сьогоднішньої української визвольної боротьби... — говориться дальше в листі. — Ваше ім'я... стало символом боротьби поневоленої, але нескореної України — для всіх нас поза межами України".

ДІТИ — ДІТЯМ

Ню Йорк, Н. Й.(О.К.) — Ідея Року Української Дитини" підхоплена цілим нашим громадянством віддзеркалюється вже різними способами та на різних відтинках. У Пластовій Станиці в Ню Йорку після великої і особливо вдалої костюмової забави для всіх українських дітей метрополії, молодь сама заініціювала відзначування „Року Української Дитини" Першими були дівчата — юначки із 2-го Куреня ім. Лесі Українки, які 10-го березня ц. р. влаштували для своїх менших подруг-новачок „Годину казок і забав''. Юначки під проводом своєї молодої, але повної ініціятиви курінної пл. розв. Марти Івашків вивели інсценізацію несмертельної „Ріпки'', відтак „Колобка", переплітані грами, піснями та читанням казки „Довге ім'я". На кінець юначки частували своїх маленьких гостей солодкими „колобками", якими були популярні „донатс".

Цей невеликий, але повний значення дар дітей — дітям пройшов з повним успіхом і вдоволенням обидвох сторін. На імпрезі були присутніми пл. сен Е. Гойдиш, опікунка новачок і голова комітету „Українського Року Дитини" нашої метрополії, як теж станична Пластової Станиці в Ню Йорку пл. сен. Ірина Куровицька і кошова пл. сен. Оксана Козак.

Як інформує зв'язкова 2-го Куреня ім. Л. Українки, пл. сен. Ольга Кузьмович — юначки цього Куреня у дальшому активному відзначуванні „Року Української Дитини збирають українські книжки, щоб вислати їх до Бразилії.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Замість квітів на свіжі могили

бл. п.

проф. Романа Чубатого

Володимира Гентіша

прем'єра Юліяна Ревая

дир. Володимира Назаревича

складаємо 100.00 долярів на Науковий Центр Гарвардського Університету — Фонд Мороза.

•

Шановним Родинам висловлюємо наше глибоке співчуття.

Віра й д-р Юрій КУШНІР

Головна Управа

Т-ва к. Вояків УПА ім. ген.-хор. Р. Шухевича - Т. Чупринки в ЗСА

повідомляє, що

ХУІІ З'ЇЗД Т-ВА

відбудеться

в дні 2-го червня 1979 року в залі Дому ОУВФ в Ню Йорку, Н. Й.

136 Друга Авеню

В ПРОГРАМІ З'ЇЗДУ:

Реєстрація Делеґатів від год. 9-ої рано.
Початок ділових нарад о год. 10-ій.
Звіти керівних органів.
Програмову доповідь виголосить д-р Б. КРУК.
Вибір Головної Управи, Контрольної Комісії та Товариського Суду.

ВЕЧІРКА-ЗУСТРІЧ о год. 7:30 веч.

В програмі привіти, спомини д. М. МИЦЬО та мистецька частина.

До участи на З'їзді запрошується Друзів, кол. Вояків УПА, а Українське Громадянство до дружньої зустрічі на вечірці.

ПЕДРО

Бо ви ще не змагались до крови. — *Євр. 12:4.*

Після довгої служби в Коста Ріка адвентистський місіонер вернувся до Сполучених Стейтів. Властиво, тіло вернулося, але його серце дальше блукало по бульварах Са Хозе, або нишпорило по переулках Аляхуеля, чи Пуантарес. Де б його не попросили сказати слово, він говорив тільки про Божу Руку на вишинах Кордель'єри, або силу Святого Духа на родючих долинах Коста Ріки. Одного разу розказав нам про Педро:

Педро був малий ростом чоловічок. Жвавий та енерґійний. Жив в Лімон, де працював столярем, а вечорами навчав друзів Святого Письма. Одного вечора пішов до недалекого села Рохо, де мав дати комусь біблійну науку. Ішов і мугикав улюблену: „Мас Аля Дель Соль". Раптом почув стукіт кінських копит. Зразу пізнав верхівця: Це був перший плянтатор з Рохо, Дон Іполіто. Педро покірно уступив з доріжки, але і Дон Іполіто задержав коня:

„Чи ти є той Педро, який баламутить людей в Рохо?"

„Так, я Педро, я навчаю охітних Святого Письма".

Я власне тебе шукаю, бо я хочу тебе тут вбити", — і в руках заблистіло гостре мачете.

Педро приблід і майже беззвучно попросив привілею помолитися перед смертю. Одержав дозвіл на коротку молитву.

Чи можна коротко молитися, коли два кроки від тебе блистить мачете? Педро не зважав на принаглювання до поспіху і молився за все і за всіх. Не забув просити благословіння для свого ката. Що це? Педро почув звук стремен, стукіт копит і Дон Іполіто вихром полетів до Рохо.

Педро йому вслід. Постукав до знайомих дверей. Вони відчинилися, а в дверях — Дон Іполіто:

„Сідай гримнув він і читай, що задумав!"

Педро ще ніколи не мав на вустах такого жару. Коли скінчив, Дон Іполіто промимрив: „Я чув, що „там" написано, що якийсь Степан молився за своїх убивників. Я думав, що це або видумана історія, або той Степан був „дурак". Сьогодні я побачив, що це не казка. Приходи ще, Педро і читай!"

І Педро приходив і читав. Чи треба додати, що сьогодні Дон Іполіто Педра братом називає?

Information Service of Ukrainian Adventists

227 West 46th Street • New York, N.Y. 10036

З почуттям невіджалуваної втрати, повідомляємо Членство ОДВУ і ІСНО та Читачів, Приятелів і все Українське Громадянство, що 17-го травня 1979 року відійшов у Вічність

сл. п. ред.

МИХАЙЛО ПАНАСЮК

член Проводу Українських Націоналістів і редактор Прес-органу „Самостійної України"

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Редакція й Адміністрація „Самостійної України"

Ділимося з Українською Громадою болючою вісткою, що 14-го травня 1979 року, помер в Піттсбургу, Па., на 79-му році життя

бл. п.

Проф. ІВАН ВОВЧУК

віцепрезидент Української Головної Визвольної Ради, учасник Першого Великого Збору УГВР в Україні в липні 1944 р., провідний член Організації Українських Націоналістів, видатна постать Українського Визвольного Руху, публіцист, політичний і громадський діяч, патріот, щиро відданий справі визволення свого народу.

•

Дружині Покійного, Синам та усій Рідні, висловлюємо наше глибоке співчуття та жаль з приводу великої втрати, що її зазнав разом з ними ввесь Український Народ та його визвольний рух.

ЗАКОРДОННЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО УГВР

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Подаємо Учасникам Українських Збройних Сил, Приятелям і Знайомим сумну вістку: дня 17-го травня 1979 року відійшла у Вічність

бл. п.

ОЛЬГА ШАНДРУК

дружина Покійного ген.-полк. ПАВЛА ШАНДРУКА.

ПАНАХИДА в неділю, 20-го травня 1979 р. в похоронному заведенні Кошека в Трентоні, Н. Дж., 980 S. Broad вул., о год. 7-ій веч.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ почнуться в понеділок, 21 травня 1979 р. в Церкві-Пам'ятнику в С. Бавнд Бруку, Н. Дж., о год. 9-ій ранку.

Подають засмучені:

ДМИТРО КУЗИК
ВАСИЛЬ СЕРДЮК
МИХАЙЛО ЛІЩИНСЬКИЙ
МИКОЛА ТАРАСЮК

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 16-го травня 1979 року, несподівано, відійшла у Вічність, по короткій недузі, наша Найдорожча СЕСТРА, СЕСТРІНКА, ТІТКА І КУЗИНКА

бл. п.

ГАЛЯ БІЛИНСЬКА

урodж. 9-го червня 1909 р. в Україні.

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 18-го травня 1979 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в суботу, 19-го травня 1979 р. з похоронного заведення, о год. 9:30 ранку на українське православне кладовище св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

брат — МИРОН з дружиною ІРИНОЮ БІЛИНСЬКІ
братанки — ЮРКО і АНДРІЙ з родинами
вуйко — ВОЛОДИМИР ЛУЦЬКИЙ з родиною
тітка — НАТАЛІЯ з ЛУЦЬКИХ СТЕРНЮКОВА з родиною в Арґентині
Родини — ЛУЦЬКИХ, КАЛЬБІВ, СВІСТЕЛІВ,
Ближча і дальша Родина в ЗСА, Канаді, Арґентині й Україні

У глибокому смутку повідомляємо Рідних, Друзів і Знайомих, що з Волі Всевишнього, по довгій недузі відійшов від нас у неділю, 13-го травня 1979 р. на Вічний Спочинок, проживши 81 рік, народжений 13-го березня 1898 року

Найдорожчий МУЖ, БРАТ, БАТЬКО, ВУЙКО І ДІДО

мгр права, суддя в Отинії к. Станиславова і суддя та начальник суду в Городку

бл. п.

ДЕНИС ОЛЕКСАНДЕР НЕСТОРОВИЧ

учасник Першої світової війни в австрійській армії, відтак хорунжий у Визвольних Змаганнях в УГА і в Армії УНР, в Західній Україні і Східній, 1918 р. до листопада 1920 р., відзначений Орденом Петлюри і Воєнним Хрестом. На еміграції в Америці довголітній секретар ОбВУА і заступник голови в Детройті та член різних установ і товариств.

ПАНАХИДИ — понеділок, 14-го травня і вівторок, 15-го травня 1979 р., обі о 7-ій год. веч. в похоронному заведенні Бугая в Детройті, Міш.

ПОХОРОНИ — середа, 16-го травня 1979 р., о 9-ій год. ранку, з того ж заведення до української католицької церкви Непорочного Зачаття оо. Василіян, а відтак на цвинтар Монт Олівет.

Важким горем прибиті:

дружина — ОЛЬГА
брат — ВОЛОДИМИР Т. НЕСТОРОВИЧ з дружиною АННОЮ
син — РОМАН з дружиною ІРИНОЮ і дітьми ОДАРКОЮ та РОМАН-ТЕОДОРОМ
син — БОГДАН з дружиною ЛЮБОЮ, сином МАРКОМ, доньками: ЛІДОЮ, ДАНОЮ і МАРТОЮ
донька — ЛІДА БЛЮЙ з мужем РОМАНОМ і дочкою НАДІЄЮ
син — ОРЕСТ з дружиною КЛЯВДІЄЮ
сестрінниця — МАРТА ДИЧЕВСЬКА з мужем ЮРКОМ і дітьми: ХРИСТЕЮ і РЕНАТОЮ
Рідні і Знайомі в Европі

Світова Кооперативна Рада, Централя Українських Кооператив Америки і Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" в Чікаґо, Ілл.

діляться сумною вісткою з Українським Громадянством, що 17-го травня 1979 року, упокоївся в Бозі

св. п.

МИХАЙЛО ПАНАСЮК

секретар Світової Кооперативної Ради, член Екзекутиви ЦУКА і віцепрезидент Федеральної Кредитової Кооперативної Каси „Самопоміч".

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбудуться:

ПАРАСТАС і ПАНАХИДА в суботу, 19-го травня 1979 року, о год. 7:30 веч.

ПАНАХИДА в неділю, 20-го травня 1979 року, о год. 6:30 веч.

ПОХОРОН в понеділок, 21-го травня 1979 року з похоронного заведення Музика і Син і з собору свв. Володимира й Ольги в год. 11-ій перед полуднем на цвинтар св. о. Миколая.

•

Вся Українська Кооперація висловлює глибоке співчуття опечаленій Родині.

В Києві вийшла книжка про походження назв місцевостей

Київ. — Київський журнал інформує, що тут вийшла науково-популярного характеру книжка п. з. „Ім'я вашого міста", матеріяли до якої зібрав Юрій М. Кругляк, подорожуючи по Україні. Він збирав легенди, повір'я, перекази місцевих людей, досліджував архівні матеріяли, що відносились до походження назв населених пунктів. А їх, як подає журнал, — є 32,000, серед яких є 1,300 міст і селищ міського типу. Ю. Круглякові вдалося також зібрати картотеку, яка охоплює ономастичні дані про всі заселені пункти України. Матеріяли в цій книжці умовно можна поділити на три групи — давні, середньовічні та сучасні назви. Щождо поселення, які виникли в сучасний час — „їх назви красномовно відсвічують сучасну добу — Високе (Донецька область), Свердловськ (Ворошиловградська область), Світловодськ (Кіровоградщина) тощо. Читач залюбки довідається, яка причина цій назві того чи іншого населеного пункту", — коментує уже по лінії „радянського сьогодення" журнал. У книжці поміщено тисячу ілюстрацій.

У журналі згадано про Івана Франка, який колись разом із Володимиром Гнатюком, укладаючи „Квестіонар для збирання місцевих переказів", сказав: „В нашім краю нема такого села і такого кутка ліса, болота, озера чи потока, щоб з ним не в'язалася якась назва і якесь толкування тої назви".

МІНІСТРИ ЗАКОРДОННИХ...

(Закінчення зі стор. 1)

ник, що Америка має різні інші способи, якими зможе перевіряти, чи Москва додержується договору, додаючи, що турецький уряд тепер змінив своє попереднє становище і погодився, щоб американські розвідувальні літаки „Ю-2" перелітали над Туреччиною, то без згоди Москви. Кілька днів тому турецьке міністерство закордонних справ було заявило, що „Ю-2" зможуть перелітати над турецькою територією тільки тоді, якщо на це погодиться Кремль.

Секретар Брови поінформував, що міністри НАТО затурбовані фактом, що Совєтський Союз розбудував нову атомову ракету „СС-20", яка спроможна попасти в будь-яке місто Західньої Европи і яка вивінувана кількома стрільнами. Тому Брови та інші міністри оборони країн НАТО вирішили змодернізувати свої власні ракети, зокрема американську ракету „Першінг", а саме збільшаючи її засяг.

Міністри НАТО також обговорювали загрозливу ситуацію поширення впливів Совєтського Союзу на різних океанах і морях, обмірковуючи можливі протизаходи, як також дискутували ситуацію на Близькому Сході, в південній частині Африки, в Індокитаї та на Далекому Сході.

Того самого дня, тобто в середу, 16-го травня, демократичний сенатор Френк Чирч, голова Сенатської комісії міжнародних відносин, заявив, що навіть якщо сенатори мали б застереження до САЛТ II, то не мусять вносити „додатки чи зміни" до цього договору, що змушувало б Вашінгтон і Москву відновляти переговори щодо підставових постанов договору, а можуть запропонувати „уточнення" відносно деяких питань, але тільки такі „уточнення", на які могли б цілком сміло погодитися обидва уряди.

Як відомо, деякі сенатори, наприклад Говард Бейкер із Теннесі, лідер Республіканської меншости в Сенаті, заявили, що побажаним було б „відіслати текст САЛТ II Білому Домові", щоб американська і совєтська делегації наново обговорили деякі постанови договору і ввели потрібні зміни. Сенатор Чирч не погоджується з цією пропозицією.

Сен. Чирч поінформував, що після підписання САЛТ II президентом Картером і Леонідом Брежнєвим, Сенатська комісія міжнародних справ почне дискусію відносно ратифікації десь в липні, а відтак справу цього договору розглядатимуть ще інші сенатські комісії. Таким чином, цілий Сенат зможе голосувати в справі ратифікації САЛТ II щойно осінню цього року, або навіть щойно на початку 1980-го року. Покищо в Сенаті немає потрібних двох третіх голосів для ратифікації цього договору.

У середу, 16-го травня, президент Картер заявив групі колишніх дипломатів і колишніх урядовців, що Леонід Брежнєв „у приватній розмові" висловив надію, щоб незабаром розпочалися переговори в справі наступного договору, отже САЛТ III, тобто договору, який вже не обмежував би, а фактично зменшував би кількість атомової зброї Америки і Совєтського Союзу.

Президент Картер тоді заявив колишнім дипломатам і урядовцям, що немає причини підозрівати, що Совєтський Союз не додержуватиметься постанов САЛТ II, бо, за словами Президента, досі не було прикладу, щоб Москва порушила будь-який договір щодо обмеження зброї чи роззброєння.

Із цією заявою Президента не погоджується багато коментаторів, законодавців, військовиків і навіть деякі члени розвідчого сектора ЗСА, які на фактах доказують, що Москва постійно порушувала і далі порушує згадані президентом Картером договори.

УРЯТОВАНЕ МАЙНО

бл. п. Марія Гайова

У грудні м. р., в Ірвінгтоні, Н. Дж., Марія із Сачків Гайова записала все своє майно на Патріярший фонд св. Софія. Три доми вартости біля 150,000 дол. приноситимуть дохід кільканадцять соток долярів місячно.

Бездітні Марія і Петро Гайові походили з малого села коломийського повіту в Галичині, звідки большевики, коротко по своїм приході, усю їхню родину запроторили кудись безвісти.

Випадково опікуном здоров'я М. Гайової був лікар українець, який її часто відвідував разом із своєю дружиною. Вони представили їй важливість і потреби Патріяршого фонду і скільки ще треба допомоги для розвинення праці, всіх можливостей у Філіях УКУ, того що лише почалося і жде піддержки, щоб сповнити своє завдання.

Ця скромна, без високої освіти, жінка зрозуміла, що Патріярший фонд уможливить нам стояти на сторожі нашої тотожности, національної окремішности, сприятиме, зберігатиме, розвиватиме та передаватиме далі елементи нашої багатої духової культури, наших традицій, щоб перетривати на чужині, допомогти скинути чуже ярмо неволі в Україні,в якому вся її рідня пропала.

М. Гайова не була громадянкою ЗСА і майно по її смерти припало би совєтському урядові, який знищив її родину. Тож обов'язком кожного в громаді є усвідомити й спрямувати доцільність запису майна, запобігти, щоб воно не пропало. Тут варто згадати, що справа запису зовсім проста: в заяві англійською чи українською мовою майно по смерти підписаного стає власністю названої особи чи інституції. Дві особи засвідчують своїми підписами свою присутність і правдивість підпису особи, яка цей запис заявляє. Свідки не мусять знати, що і кому у записі передається. Запис М. Гайової був писаний не адвокатською рукою, на звичайному письмовому папері.

У 40-ий день смерти цієї великої меценатки Патріяршого фонду, Патріярх Йосиф відправив заупокійну Богослужбу в соборі св. Софії в Римі, були теж св. Літургії в храмі Жировецької Богоматері і в обителі Студитів в Кастель Ґандольфо.

З цілої діяспори священики, які правлять св. Літургії в Римі, згадують в Проскомидії частичкою на диску живих і зокрема усопших добродіїв Патріяршого фонду. В авлі Українського Католицького Університету в Римі, де вже є портрети ктиторів кардиналів, лікарів, священиків, буде приміщений портрет М. Гайової, як теж і у філіях УКУ, і може колись дехто з нас знайде там і своє почесне місце.

Я. М.

У Ню Йорку ІСНО вшановує св. п. голову ПУН'у д-ра Д. Квітковського

За ініціятивою та старанням Філії ІСНО (Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій) — ОДВУ, УЗХ, Т-ва „Зарево", МУН'у та Українського Визвольного Фонду, що діють на терені Ню Йорку та в ближчих і дальших околицях, у суботу, 5-го травня ц. р., у домівці ОДВУ при Українському Народному Домі, Ню Йорк, у 40-ий день з дня смерти 4-го з історичної черга голови ПУН'у св. п. д-ра Д. Квітковського відбулися Жалобні Сходини.

Сходини у сумному мовчазному пієтизмі до померлого відкрила голова Управи І-го Відділу УЗХ на Ню Йорк, Дарія Бойдуник, закликавши всіх присутніх постанням з місць та хвилиною мовчанки вшанувати його пам'ять, а вслід за тим усі присутні відспівали стрілецьку пісню „Чуєш, брате,мій".

Голова Управи 10-го Відділу ОДВУ на Ню Йорк Петро Байбак накреслив духово-життьової праці й жертвенности сл. п. д-ра Д. Квітковського для українського народу та ОУН.

Із споминами про співпрацю і зустрічі з покійним виступали громадські діячі — директор Роман Крупка і представник Буковинської Громади мгр Микола Шпитко.

Провідним мотивом названих трьох промовців було підкреслення, що всі присутні зібралися тут керовані глибиною почувань сумління, глибиною відчуття обов'язку і вдячности до голови ПУН'у, щоб утривалити його пам'ять та жнива його праці й жертвенности для наступних поколінь.

Одночасно було підкреслено колосальний потенціял і активний великий вклад українців із Зеленої Буковини на вівтарі Визвольних Змагань за Волю і Державність України.

Сходини закінчилися співом усіх присутніх „Вічная пам'ять".

П. Трохименко

МОСКОВСЬКА ГЕЛЬСІНКСЬКА...

(Закінчення зі стор. 1)

дається, значить не можна її мати" (!?).

Під час обшуку в В. Маленковича (лікаря) забрали дві Біблії — його і його дружини, фотографії Солженіцина, Ґросмана, Мандельштама, Олександра Ґінзбурґа, книжку російського філософа В. Соловйова „Духовні основи життя", фотокопії творів Цвєтаєвої, Мандельштама та інші.

У Юрія Литвина (колишнього політв'язня) забрали його вірші і документи правозахисного руху.

Михайло Мельник (38 років, історик і поет, останні два роки працював сторожем) 16 лютого написав до редакцій газет „Радянська Україна" і „Молодь України" заяву в обороні засудженого 8 лютого Василя Овсієнка (засудженого на підставі фальшивого обвинувачення „спротив владі"). М. Мельник писав: „Не може не турбувати факт, що в Україні практично кожна людина, яка відбула покарання за статтею 62 ч. 1 КК УРСР, в короткому часі (1-3 роки) змушена або еміґрувати, або опинитися ще раз у тюрмі". У Мельника забрали його праці з ділянки історії і документи правозахисного руху. Після цього обшуку Михайло Мельник вкоротив собі життя (втроївся великою дозою насонних середників)...

Багатьох вже викликали на допити. Допитують зокрема в справі О. Бердника.

На допиті Раїси Руденко розмова йшла в основному про її чоловіка. Їй — котрий це вже раз! — наполегливо радили, щоб вона переконала мужа „покаятися", „радили" відмовитися від будь-якої допомоги, від контактів з москвичами...

6 березня у Харкові були заарештовані два баптисти — брати Чех. Затримали і обшукали їхню автомашину: забрали 1,500 примірників позацензурного періодику „Вісник ЄХБ" (Вісник Євангеликів Християн Баптистів). 12 березня у тій справі відбулися обшуки, зокрема обшук у домі Вінсів (Київ). Забрали велику кількість релігійної літератури.

6 березня у Ленінграді і Москві було 5 обшуків — у ленінградця Сергія Дедюліна і його знайомих — двох у Москві, двох у Ленінграді. На доручення Московської прокуратури обшуки переводив КҐБ в „справі ч. 46012.18-76" (у „справі" під таким реєстраційним числом проводилися обшуки в 1976-77 роках, в тому числі у керівника московської групи Гельсінкі Ю. Орлова; в січні 1979 року в членів редакції журналу „Поиски").

У С. Дедюліна забрали надзвичайно цінний і унікальний архів: Бібліографічний словник діячів суспільного руху в СРСР в 1950-1970 роках; Бібліографічні матеріяли до історії партійних і урядових органів СРСР та інших соціялістичних країн; картотеку з особистими справами переслідуваних письменників, діячів культури, науковців; біблігрaфію „Радянська преса про А. І. Солженіцина" тощо. Забрали теж унікальні бібліографічні збірки віршів, літературознавчі метеріяли, спомини (друкована і недрукована література) вибрані за тематикою, або за авторами вирізки з періодичних видань, записки лекцій і т.п.

12 березня у Ленінграді відбувся обшук у Лева Волохонського, члена Ради представників заснованої декілька місяців тому „Вільної професпілки міжпрофесійного об'єднання трудящих" (СМОТ). Забрали документи об'єднання. Обшук відбувався у відсутності Л. Волохонського; його в той час затримали на вулиці і забрали на допит. У справі забраних під час обшуку матеріялів його викликали на черговий допит.

6 березня у Ташкенті засудили на чотири роки заслання „за порушення правил нагляду" Мустафу Джемілєва, — борця за права кримсько-татарського народу. На суді брутально порушили юридичні норми: не було адвоката, не було рідні Мустафи. На суді не було й самого підсудного. Суд відбувся 6 березня, хоч рідних Мустафи, а через них і адвоката, повідомили, що суд відбудеться щойно після 10-го. Від часу арешту, себто 8 лютого, Мустафа провадить голодівку, протестуючи тим проти свавілля.

Вважаємо нашим обов'язком звернути увагу головам урядів держав, які підписали Гельсінкські угоди, та світовій громадськості на те, що нова хвиля репресій є доказом — ще раз і ще раз — того, що уряд СРСР має на думці порушувати підписані ними Гельсінкські угоди.

Члени Московської групи „Гельсінкі": С. Каллістратова, М. Ланда, Н. Мейман, В. Нєкіпєлов, Т. Осіпова".